

miserentis est Dei, quia sine ejus adjutorio non possumus adipisci, quod volumus, sed potius, quia sine ejus vocatione non volumus: pro cujus ratione ulteriori assignari potest, quod L. 83. QQ. q. 68. n. 5. dixerat: Propterea et si quisquam sibi tribuit quod venit vocatus, non sibi potest tribuere quod vocatus est. Ex hoc vero quamvis necessitas gratiæ prævenientis ostendatur, pro ejus tamen natura et efficacia ab intrinseco plane nihil decernitur.

Inst. 6. Ecclesia in orationibus suis agnoscit et petit gratiam, quæ inspirando sancti Spiritus fervorem reddat nos efficaces, rebelles compellat voluntates, frangat voluntatis pravitatem, quod rigidum est, flectat, et sola efficaciter nos Deo conjungat: sed gratia hujusmodi est ex se efficax; quia si efficacia gratiæ non peteretur ab ejus natura et entitate, sed a consensu futuro aut hujus præscientia, illa efficacia esset in nostra potestate, et hinc gratiam a Deo postulare non foret necesse: nam ut Aug. L. de nat. et gr. c. 18. ait: Quid stultius, quam orare, ut facias, quod in potestate habeas; et L. de don. persev. c. 23. n. 63. Quis veraciter gemat desiderans accipere quod orat a Domino, si hoc a se ipso se sumere existimet, non ab illo? ergo.

R. N. m. Fatemur quidem diversis his propositionibus exprimi gratiam efficacem: eam autem ex se et natura sua efficacem asseri negamus; cum nihil ulla propositio contineat, quod gratiæ quantumvis ex se repudiabili non congruat, si detur ex certa præscientia et prædefinitione futuri consensus. Ejusmodi enim gratia hoc ipso, quod in pia voluntatis affectione sita sit, et efficax statuatur, inspirando fervorem reddit nos efficaces; quod efficaciter movendo ex nolentibus faciat volentes, tum rebelles compellit voluntates, tum voluntatis pravitatem frangit, tum rigidum flectit et inclinat; quod congrue ad amorem Dei excitet voluntatem, sola nos Deo conjungit: maxime cum etiam in Scriptura legamus, homines terrore, egestate, necessitate compelli, responsione molli iram frangi, amore animam Jonathæ conglutinatam fuisse animæ Davidis, etc.

Ad Rat. Transmisso Supposito, D. seq. Efficacia gratiæ esset in nostra potestate hoc sensu, quod per liberum nostrum arbitrium, secundum se et nude sumptum, potestatem ac sufficientiam habeamus ad implenda Dei mandata et salutaria opera præstanda N. hoc sensu, quod jam collata a Deo gratiæ liberum arbitrium possit dissentire; vel eidem per vires ab ea acceptas consentire, et sic facere, ut hæc gratia sit in actu secundo efficax, ac talis futura sit prævisa, quam tamen dare vel non dare nobis unice pendeat a libera voluntate Dei C. Prius asseruerunt Pelagiani eorumque reliquiæ, atque id reprehendit in laudatis textibus S. Aug. ut L. de Hæres. c. 88. testatur: Illam vero gratiam Dei, sine qua nihil boni possumus facere, non esse dicunt nisi in libero arbitrio... Destruunt etiam orationes, quas facit Ecclesia, sive pro infidelibus et doctrinæ Dei resistentibus, ut convertantur ad Deum, sive pro fidelibus, ut augeatur in eis fides et perseverent in ea. Hæc quippe non ab ipso accipere, sed a se ipsis homines habere contendunt.

Inst. 7. S. Aug. L. 2. contra duas ep. Pelagii c. 8. n. 17. gratiam vocat inspirationem bonæ cupiditatis, ut homo non sit invitum nec reluctans: L. de gr. et lib. arb. c. 5. n. 12. magnam et efficacissimam vocationem: L. de gr. Chr. c. 24. internam, occultam, mirabilem et ineffabilem potestatem: L. 4. contr. Jul. c. 8. n. 42. omnipotentissimam voluntatem, et L. de corr. et

gr. c. 14. n. 45. cordium inclinandorum omnipotentissimam potestatem. Sed hæc omnia designant gratiam ab intrinseco efficacem; ergo.

R. N. m. Omnia hæc prædicata verificantur de gratia congrua præveniente et voluntatem ita afficiente, ut illa non tantum possit velle et operari bonum, sed etiam reipsa velit et operetur, ad quod infallibiliter præstandum non requiritur auxilium ex se efficax seu necessario vi suæ entitatis connexum cum consensu, sed sufficit etiam tale, quod ex præscientia futuri consensus ac hujus prædefinitione datur. Præterea S. Aug. gratiæ tribuendo hujusmodi titulos, non intendit explicare modum efficacitæ in gratia, sed errores Pelagianorum convellere, et ostendere gratiæ necessitatem in excitanda, prævenianda et adjuvanda voluntate.

Ubi vero L. de corr. et gr. asserit Deo humanorum cordium inclinandorum omnipotentissimam potestatem, ibidem etiam modum inclinandi exponit gratiæ congruæ convenientem, dicens: Quomodo adduxit? numquid corporalibus ullis vinculis alligavit? intus egit, corda tenuit, corda movit, eosque voluntatibus eorum, quas ipse in illis operatus est, traxit?

Inst. 8. S. Doctor 1. hanc efficaciam repetit ex voluntate et omnipotentia Dei, idque declarat exemplis Pauli, Assueri, Amasæ. 2. L. de Spir. et litt. c. 34. n. 60. in assignanda causa, cur unus convertatur et efficaciter vocetur, alter non item, confugit ad illud Apostoli: O altitudo divitiarum! 3. L. de don. persev. c. 13. n. 33. statuit, totum opus bonum esse tribuendum Deo, non quasi liberum arbitrium non agat, sed quia ut agat, agitur et efficaciter præmovetur.

R. N. Ass. Non quidem sequitur ex principio primo, gratiam de se esse efficacem; tum quia hoc axioma rursus verificatur in gratia congrua; maxime cum efficacia non repetatur a voluntate et omnipotentia Dei cæca et sine sapientiæ suæ præscientia decernente aut agente: tum quia mens Aug. etiam hic non erat, efficacis gratiæ naturam et modum operandi exponere, sed ejus necessitatem et effectum contra Pelagianos demonstrare. Atque hoc quidem de exemplo Pauli et Amasæ.

Quod porro sententias attinet, quamvis prima et secunda ex aliis capitibus nobis minime repugnantibus sint veræ; S. Doctor tamen in L. de corr. et gr. earum veritatem fundat duntaxat in eo, tum quod quolibet plantante, rigante ac operante, det incrementum Deus: tum quod ille nequeat non facere voluntatem Dei, qui in ejus corde operatus est, ut hoc vellet et faceret. Tertiam demum sententiam exponit ipse Enchir. c. 100. subjungens: Propterea magna opera Domini exquisita in omnes voluntates ejus, ut miro et ineffabili modo non fiat præter ejus voluntatem, quod etiam contra ejus sit voluntatem: quia non fieret, si non sineret; nec utique nolens sinit, sed volens: nec sineret bonus fieri male, nisi omnipotens et de malo facere posset bene. Adeoque nec principium istud pro gratiæ efficacia intrinseca in præsentis statu quidquam evincit.

Nec sequitur ex principio secundo; quia hoc principium ad distributionem gratiæ efficacis, minime vero ad ejus naturam pertinet: quandoquidem in quocumque systemate de viribus gratiæ catholico ad solvendam quæstionem, cur alter gratiam efficacem a Deo accipiat, alter non, pro ultimata responsione nihil restare statuatur, quam necessarius ad illud Apostolicum recursus.

Denique nec ex tertio principio sequi gratiam de se efficacem, patet ex dictis num. 362. Cæterum citato loco nequidem de gratia interna, sed de externa duntaxat agitur, qua Deus non inducit aut non sinit nos inferri in tentationem; quod utique totum est dandum Deo, et ab illo petendum, ut ibidem c. 6. n. 12. S. AUG. tum ex Evangelio, tum ex oratione S. CYPRIANI demonstrat.

Inst. 9. PATRES tum priores, tum posteriores AUGUSTINO eandem gratiæ naturam agnoscunt. Ex 1^a. classe TERTULL. L. de Anim. c. 21. dicit *vim gratiæ potentioris natura, habentem in nobis subjacentem sibi liberi arbitrii potestatem*. BASILIUS L. de Sp. S. c. 8. (opp. t. 3. p. 15. D.), gratiam appellat *auxilium, quod per imperium suæ potentiæ operatur in nobis*. AMBR. L. de Sec. fuga c. 1. n. 1. scribit, *non esse in potestate nostra cor nostrum*. Ex 2^a. PROSP. in ep. ad Rufin. n. 6.: *Quis ambigat, inquit, tunc liberum arbitrium cohortationi vocantis obedire, cum in illo gratia Dei affectum credendi obediendique generaverit?* FULG. L. 1. de verit. præd. et grat. c. 15. *Ista gratia.... ab illuminatione cordis incipit; et hominis voluntatem non bonam invenit ipsa, sed facit; atque ut eligatur, ipsa prius eligit; neque suscipitur aut diligitur, nisi hoc ipsa in corde hominis operetur, etc.*

R. N. Ass. Quoad 1^{am}. classem, 1. TERTULL. l. c. impugnat Valentinianos, qui convertibilem negabant naturam, ut Trinitatem suam in singulis proprietatibus figerent; contra quos cum ex sacris Litteris probasset de lapidibus suscitari filios Abrahæ, et genimina viperarum facere fructus pœnitentiæ, illudque ostendisset non evenire sine mutatione, demum effectum hunc tribuit gratiæ divinæ moventi liberam arbitrii potestatem, quæ cum sit et ipsa naturalis atque mutabilis, quoquo vertitur, natura convertitur. Unde eatenus gratia asseritur hic *potentior natura, et habens subjacentem sibi liberam arbitrii potestatem*, quatenus natura est formaliter mutabilis in ipso libero arbitrio, et hoc movetur a gratia; non autem quatenus gratia aut prædeterminat, aut necessario determinat.

2. In BASILII verbis relativum *quod* in accusandi, non autem in nominandi casu usurpatur, ut adeo dicatur auxilium gratiæ in nobis fieri et existere per divinæ potentiæ imperium, quod non efficaci tantum, sed et sufficienti gratiæ convenit. Quodsi vero etiam usurpetur relativum in nominandi casu, non tam gratia efficax, quam sufficiens intelligi potest ex contextu, cum addatur: *Nos fecit vasa utilia Domino, apparatus ad omne opus bonum, ob promptitudinem illius, quod erat in nobis.*

3. S. AMBR. tantum negat cor nostrum esse in potestate nostra, quantum ad excitationem aliquam vel tactum cordis per cogitationem antecedentem, ut patet tum ex antecedentibus: *Frequenter irrepit terrenarum illecebra cupiditatum, et vanitatum offusio mentem occupat, ut quod studeas vitare, hoc cogites animoque volvas; tum ex consequentibus: Et nostræ cogitationes, quæ improvise effusæ mentem animumque confundunt, atque alio trahunt quam tu proposueris, ad secularia revocant.*

Quoad 2^{am}. classem patet ex ipsis verbis objectis, PATRES his sententiis pugnasse contra Pelagianos et Semipelagianos, qui vel negabant gratiam internam et operantem esse necessariam ad fidem aliaque opera bona; vel eam contendebant esse pedissequam voluntatis et meritorum naturalium: quare nulla veri specie ad probandam gratiam de se efficacem afferuntur.

363. *Dico III.* Efficacia gratiæ non stat in entitate auxilii virtute sibi intrinseca voluntatem sic moventis, ut moraliter implicet, non sequi consensum; contra Augustinianos.

Prob. I. Auxilium sic ex natura sua et per se voluntatem movens nec est necessarium ad obtinendum effectum, nec semper adest, dum obtinetur effectus; ergo efficacia gratiæ in entitate hujusmodi auxilii male statuitur.

Prob. 1^a. pars Ant. Si auxilium ita voluntatem movens foret necessarium, qui illud non reciperet, non haberet auxilium sufficiens; quia hoc includit auxilia necessaria ad agendum: sed plurimi peccatores, qui auxilium ita movens nec sentientes nec recipientes male agunt, vel non convertuntur, auxilio tamen sufficiente non carent, ideoque non excusantur a culpa; ergo.

Prob. 2^a. pars. Constat tum experientia, quod in venia inimicis danda, in resignatione ad mortem aliisque in casibus naturali inclinationi repugnantibus, sentiamus magnam operandi difficultatem et animi reluctantiam; tum ex Scriptura, Matth. 11., quod regnum cælorum vim patiat, et violenti rapiant illud; ergo nec semper nec passim in operibus salutaribus adest auxilium ita movens voluntatem; cum inde voluntas sentiret magnam difficultatem non consentiendi seu non agendi bene.

Prob. II. Illa moralis infallibilitas consensus ponendi et secuturi ex motione illius gratiæ, neque est tantum late dicta seu talis, quæ significet consensum passim ac fere semper ponendum, subinde tamen, sed rarissime omittendum; quia in hoc casu quantumvis rarissimo reipsa gratia nec foret efficax, nec medium infallibile ad obtinendum effectum: neque est stricte dicta et talis, quæ significet consensum simpliciter non posse non poni; quia alias hæc gratia in se esset irrepudiabilis, atque hinc non posset conciliari cum libertate humana: neque est quasi intermedia et talis, quæ significet consensum pro omni casu possibili reipsa ponendum, quamvis simpliciter possit non poni; quia, si infallibilitas hæc fundetur in una auxilii virtute et ratione propria movendi, infallibilitas hæc æque repugnabit libertati, et gratia non poterit repudiari, ac illud dictum est de infallibilitate stricte dicta; cum idem videatur, ob gratiæ entitatem et motionem intrinsecam consensum simpliciter non posse non poni, ac ob eandem rationem non esse possibile ullum casum, quo consensus non ponatur, seu consensum pro omni casu possibili esse ponendum.

Prob. III. Præscientia et dominium Dei in actus creaturæ liberos debet esse metaphysice infallibile; quia in Deo debet statui omnis perfectio simpliciter simplex, qualis sine dubio est infallibilitas metaphysica sive summa præscientiæ et domini divini: sed in hac sententia præscientia et dominium Dei in actus creaturæ liberos non foret metaphysice, sed tantum moraliter infallibile, ut supponitur; ergo.

366. *Obj.* Gratia, quæ ex natura sua et per se ita movet voluntatem, ut moraliter implicet, non sequi consensum, salvat infallibilitatem præscientiæ divinæ; ergo. *Prob. Ant.* Deus per scientiam simplicis intelligentiæ comprehendendo essentiam hujus gratiæ et indolem voluntatis humanæ videt hanc veritatem conditionatam: *si existeret hujusmodi gratiæ auxilium, daretur consensus: sed hoc ipso Deus habet certitudinem metaphysicam de consensu infallibiliter ponendo sub hypothesis talis gratiæ per solam simpli-*

cem intelligentiam; sicut juxta nos habet certitudinem metaphysicam de hac veritate per scientiam mediam; ergo.

R. N. M. Deus per scientiam simplicis intelligentiæ comprehendendo hanc gratiam et voluntatis indolem videt duntaxat gratiæ auxilium habere necessitatem *moraalem* ad consensum, non autem in illis videt consensum infallibiliter futurum; quia hic est simpliciter contingens, cujusmodi res tantum per scientiam mediam cognoscuntur, ut dictum in Tr. de Deo.

Inst. 1. Hæc veritas conditionata est *metaphysice* certa, et cognoscitur per simplicem intelligentiam: *si existeret morali necessitate consensus, daretur consensus*; ergo etiam metaphysice certa est, et per simplicem intelligentiam cognoscitur hæc veritas: *si existeret auxilium gratiæ moraliter necessario inferentis consensus, daretur consensus*; quia metaphysice certum est, quod moraliter necessario existat consensus, si existit auxilium moraliter necessario inferens consensus.

R. 1°. D. A. Hæc veritas est metaphysice certa et per simplicem intelligentiam cognoscitur, si æquivalet huic: *si existeret consensus procedens ex morali necessitate, existeret consensus C. si æquivalet alteri: si existeret moralis necessitas ad consensum, existeret consensus N.* Quia simpliciter et absolute fallere potest, quod tantum sub conditione moraliter necessaria infertur.

R. 2°. T. A. N. Cons. et prob. Ex eo enim, quod metaphysice certum sit, si existat aliquod auxilium, moraliter existere consensum, consensus non existit certo metaphysice, sed tantum moraliter; adeoque nec scientiam Dei metaphysice certam fundare *objective* potest.

Inst. 2. Gratia ejusmodi non necessitaret voluntatem ad consensum necessitate *physica*, sed tantum *moralis*, ut supponitur; ergo simpliciter manet libertas.

R. 1°. N. A. Quamvis adversarii asserant *in thesi* moralem duntaxat necessitatem, tamen in ejus defensione admittere vel volunt, vel coguntur majorem; tum quia talem gratiæ cum consensu connexionem statuunt, ut pro *omni casu possibili* implicet, consensum non sequi: tum quia summam divinæ scientiæ certitudinem salvare laborant: unde quantum volunt salvare humanam libertatem, tantum destruunt infallibilitatem divinam.

R. 2°. D. Cons. Manet libertas mere *physica* T. moralis N.

Inst. 3. Quamvis homo lapsus sine gratia nequeat moraliter vincere *tentationes graves*, tamen is cedendo tentationi peccaret, quia saltem habet potentiam *physicam* illi resistendi; ergo similiter homo cum illa gratia meritorie adhuc ageret, et sic retineret suam libertatem.

R. T. A. N. Cons. *Disparitas* est; peccator in statu naturæ lapsæ non est sine *gratia sufficiente* vel proxime, vel remote tali, unde habet potentiam saltem secundum quid moralem resistendi tentationibus gravibus; adeoque non dicitur peccare *libere*, quia solam habet potentiam *physicam* resistendi: e contra cum ista gratia nequidem secundum quid staret moralis potentia dissentendi, adeoque nec libertas aut meritum salvaretur; præsertim cum nec *physica* potentia sit vera, quæ pro nullo casu possibili exeritur ob proprium, vel alienum impedimentum.

Inst. 4. Gratia, qua conversus est PAULUS, fuit talis, quæ voluntatem ita movit, ut *moraliter* implicaret consensum non sequi, ut patet Act. 9. ex

verbis Christi: *Durum est tibi contra stimulum calcitrare*, et ex encomio AUG.: *Magna et efficacissima gratia*; item talis apparet in pluribus justis, ac virtutum habitu valde intenso acquisito imbutis, qui sæpe ad actus faciliores ita excitantur, ut habere necessitatem moralem videantur; ergo.

R. Nec ex textu SCRIPTURÆ, nec ex verbis AUG. colligitur vis tanta illius gratiæ, ut moraliter necessitarit, sed ea tantum, cui resistere fuerit difficile; unde negari potest *Antec.* Sed eo etiam permissio negatur tamen *Cons.*, quia consecutio non valet a particularibus quibusdam ad universale; nec ex hoc, quod gratia efficax interdum moraliter minus stricte necessitet, inferri potest, hanc esse gratiæ efficacis essentiam.

ARTICULUS II.

AN EFFICACIA GRATIÆ STET IN ENTITATE AUXILII DIVINI COMPARATIVE SUMPTI?

367. Nota. Quæstionem hanc asserunt non tantum *Jansenius* cum suis sequacibus, sed et Catholicorum non pauci, qui, quoniam profitentur, famosas quinque propositiones sincere a se anathematizari, eos INNOC. XII. in Brevi an. 1694. ad Belgas dato prohibet, invidioso *Jansenistarum* nomine traduci et nuncupari. Quomodo *Jansenius* efficaciam gratiæ non ex sola entitate illius, prout hæc est in se, sed prout concurrat cum minore concupiscentia opposita, repetat; expositum est tum num. 216., tum 326.

Ex hujus systemate *reliqui* præsentis quæstionis *assertores*, supposita delectationis indeliberatæ ac prævenientis in carnalem seu terrenam, et in spiritualem seu celestem divisione et gradualitate, assumunt 1°. delectationem unam alteri superiore gradu, seu viribus fortiolem et intensiorem, ipso etiam effectu eandem vincere: 2°. alterutram esse principium et causam omnium actuum humanorum: 3°. aliquo modo necessarium esse, ut secundum id, quod nos amplius delectat, seu secundum delectationem victricem, agamus.

Ex his statuunt 1°. gratiam esse inspirationem sanctæ delectationis: 2°. hanc delectationem habere suos gradus; eamque, quæ victrix est, seu superat contrariam cupiditatem, esse efficacem; quæ vero vincitur ac minor est, esse inefficacem: 3°. ab eadem delectatione victrice ita moveri et determinari voluntatem, ut necessario sequatur consensus effectus.

368. Dico I. Efficacia gratiæ non stat in delectatione relative superiore, seu victrice *ad sensum Jansenii*.

Prob. I. Delectatio relative victrix *ad sensum Jansenii* est fundamentum et basis universi ejus systematis, ex eaque propositiones quinque famosæ deducuntur, ut num. 216. est ostensum: sed et illud systema inimicum est libertati, ac propositiones illæ sunt sæpius damnatæ; ergo nec ejus basis et fundamentum, nec harum radix et origo sana esse potest ac tolerabilis.

Prob. II. Gratia efficacia non stat in motione voluntatem *necessitante*: sed delectatio victrix in sensu Jansenii est motio voluntatem necessitans; tum quia ex illius principiis voluntas humana per Adæ peccatum amisit vim flectendi sese pro nutu suo ad aliquid, et hujus facultatis loco successit